

**TÜRKİYE'DE KAMU FONLARININ
GELİŞİMİ VE ÖZELLİKLERİ(*)**

**Doç.Dr. Oğuz OYAN
Gazi Üniversitesi
İ.İ.B.F. Maliye Bölümü**

() 15 Nisan 1988'de sunulan konferansın metni.*

Geleneksel konferans ve söyleşi programında bana da söz verildiği için Maliye Bölümü Sayın Başkanı ve mensuplarına, Enstitü yönetimine içten teşekkürlerimi sunarım. İktisat Fakültesi mezunu olarak, mezuniyetimden 19 yıl sonra, bir bölümü hocam da olmuş siz seçkin meslektaşlarıma bugün hitap etmekten kıvanç duyduğumu belirtmek isterim.

1. TBMM ve FONLAR

Kamu özel fonlarının Türkiye'de nasıl bir önem kazandığını hepimiz yakından gözlemliyoruz. Bu fonların gelişim biçimi ve özelliklerine girmeden önce konunun en güncel, en sıcak yanından işe başlamak istiyorum. Bilindiği gibi, geçen yıl bu zamanlar, 9 Nisan 1987 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 3346 sayılı Kanun konumuzu yakından ilgilendiriyor. "KIT ile Fonların TBMM'ce Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun" başlığını taşıyan bu yasa, ilk bakışta fonların denetim sorunlarını nihayet ortadan kaldıracak izlenimini veriyor. Oysa yasa metnine hızlı bir bakış bile sizi hemen hayal kırıklığına uğratabiliyor: Kanunun başlığında fonlar belirtilmesine karşın, ne "amaç" ne de "kapsam" maddelerinde hiç konu edilmiyor. 16 maddelik bu yasadaki fonların denetimine 7 satırlık tek bir madde ayrılıyor ve burada şöyle deniliyor: "Bu denetim, fonların bağlı olduğu bakanlıkların yeni yıl bütçe kanunu tasarılarının tümü üzerindeki görüşmeler sırasında, Anayasanın 162 nci maddesinde belirtilen usule göre ve fonların müteakip yıl bütçe tahminleri ile bir önceki yıl faaliyet sonuçları üzerinden yapılır." Bu maddenin tamamen göstermelik bir nitelikte olduğu ve fonların global gelir/gider rakamlarını Meclise vermekle sınırlı kalacağı ilk günden belliydi. Nitekim 1988 bütçesi hazırlıklarını yapan Maliye ve Gümrük Bakanlığı, kendi Hükümetinin getirdiği bu kanunu dahi geciktirerek uygulamanın yollarını arıyor ve Sayıştay'a resmi bir başvuruyla yasanın ilgili hükmünün fonların 1988 yılı faaliyet sonuçları alındıktan sonra, yani 1990 bütçesi hazırlanırken uygulanmasını istiyordu. Sayıştay Genel Kurulu ise, orta yolu bularak, 1987 faaliyet sonuçlarının 1989 bütçesi tahminleriyle birlikte 1988 sonbaharında TBMM'ne sunulmasını karara bağlıyordu.

Hernekadar 1988 bütçesi görüşülürken de Maliye ve Gümrük Bakanlığı 141 fonun 1988 yılı bütçe tahminlerini Plân ve Bütçe Komisyonu Raporu'na eklemişse de, 1986 yılı faaliyet sonuçları belirtilmediği için, yasa hükmünün bu yıldan itibaren uygulanmaya başlandığı söylenemez. Ancak 1988 tahminleri bize, önümüzdeki sonbaharda 1989 bütçesi görüşülürken uygulamanın hangi ciddiyetle yürütüleceğinin anahtarını da vermektedir. Söz konusu tahminler birbirine denk gelir ve gider rakamlarından oluşmakta, fonların ne kaynak kullanımları ve gelir dökümleri öngörülür, ne de bazı fonlarda henüz başlangıçta belli olan negatif veya pozitif bakiyeler üzerine bir şey söylemektedir. Aynı tahminler fonlar arası aktarmaları hesaba katarak netleştirilemediği için mükerrellikler de taşımakta, dolayısıyla toplam fon gelirleri tahmini yukarıya doğru abartılmakta-

dır. Buna karşılık, Maliye Bakanlığı tüm fonları kapsamadığı ve toparlayamadığı için bu defa global fon hacmi Maliye ve Gümrük Bakanlığı tüm fonları kapsamadığı ve toparlayamadığı için, bu defa global fon hacmi eksik değerlendirilmektedir. Bu ters yönlü sapmalar birbirini götürdüğü gibi, el yordamı bir öneriyle biz iyimserliğimizi korumak istiyoruz.

Fonların bundan böyle Meclis denetimine verildiği savını çürüten bir dolaylı kanıt da doğrudan doğruya 3346 sayılı kanunun kendisidir. Asıl KİT'lerle ilgili düzenlemeler getiren bu yasa, kamu bankalarını (mali KİT'leri) ve KİT'lerin varsa bankacılık alanındaki faaliyetlerini kapsam dışına çıkararak KİT Komisyonu tarafından denetlenmelerini engellemeyi amaçlamıştır.

Fonların gerçekten Meclisce denetlenmesini isteyen bir siyasal yönetim herhalde mali KİT'leri olağan denetim mekanizması dışına çıkarmaya heveslenmezdi. Nitekim anamuhalefet partisi (SHP) bu yasanın hem bu konuyla ilgili 2 nci maddesini, hem de fonlarla ilgili 12 nci maddesini Anayasa Mahkemesi önüne götürmüştür (1).

TBMM'nin gerçek anlamda denetim görevini yapabilmesi için asgari koşul, fonların Sayıştay ve Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu'na denetlenmeleri ve denetim sonuçlarını gösteren raporların TBMM'ne gönderilmesidir. Bu hem Anayasa, hem Sayıştay Kanunu hemde genel denetim ilkelerinin bir gereğidir. Bu asgari koşulun yerine getirilmemesi demek, fon ekonomisinde keyfiliğin meşrulaştırılması için "Meclis onayı"nın kullanılması anlamına gelebilecektir. TBMM 'nin böyle bir onay mercii durumuna sokulmasından sakınmak gerekir. Esasen soruna sadece denetim açısından bakmak, fon modelinin zımnen tescili anlamına da gelebilir.

Son olarak, birazdan kamu ekonomisi içindeki önemine değineceğimiz fonlarla ilgili özellikle sayısal veriler üzerindeki sis perdesinin aynen korunmak istendiğini, katı bir ambargonun sürdürüldüğünü belirtelim. Şimdi bu perdeyi biraz aralamaya çalışalım.

2. FON EKONOMİSİNİN ORTAYA ÇIKIŞI VE 1980'LERDEKİ GELİŞİMİ

Türkiye'de konsolide bütçe vergi gelirlerinin % 60'ına ulaşan bir "fon ekonomisi"nin oluşturulması, esas itibariyle ANAP iktidarı döneminde "başarılmıştır". Nisan 1988 tarihi itibariyle mevcut 109 bütçe dışı kamu özel fonunun, yürürlüğe giriş tarihleri itibariyle dağılımları şöyledir:

A.	1941-1979	42
B.	1980-1983	26
C.	1984-1989	41
	1984	18
	1985	8
	1986	6
	1987	6
	(15 Nisan) 1988	3

Görüldüğü gibi halen yürürlükteki 109 fonun 67 tanesi 1980 sonrasının ürünüdür. ANAP döneminde fon kurma sıklığındaki artış ise bir fon ekonomisi yaratılmasındaki bilinçli gayretleri açığa çıkaran ilk göstergedir. ANAP'ın 1988 Nisan'ına kadar iktidarda geçirdiği 52 aylık sürede tam 42 fon kurulmuştur. Bunun anlamı, 5 haftada bir fon kurulmuş bulunmasıdır. Daha önceki hiçbir dönemde bu tempoya yaklaşılmamıştır bile. Fon mevzuatına ekleme veya fonlardaki mevzuat değişikliği sıklığı da son yıllarda 1,5 günde bir değişiklik hızına ulaşmıştır.

Burada açıklığa kavuşturmamız gereken bir konu da, toplam fon sayısının ne olduğudur. Biraz önce Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nın 141 fonun 1988 yılı bütçe tahminlerini Meclise ilettiğinden söz ettik. Biz 109 fondan bahsediyoruz, oysa aynı zamanda Bakanlığın kapsadığı fon sayısının eksik olduğunu iddia ediyoruz. Bu nasıl oluyor? Bakanlık fon listesini 1987 sonu itibariyle sunduğuna göre, aynı dönem itibariyle bir karşılaştırma yapalım. Bakanlığın kapsadığı fon sayısının fazla görünmesinin asıl nedeni; Üniversitelerin Araştırma ve Harçlar Fonlarını 28 Üniversite için birbirinden bağımsız kabul etmeleri ve bunları bizim yaptığımız gibi 2 ayrı fon saymak yerine 56 ayrı fon olarak saymalarıdır. Buna göre, benim ve araştırma arkadaşım Ali Rıza Aydın'ın sınıflandırması temel alınsaydı, 1987 sonu itibariyle bizim 106 bütçe dışı fonumuza karşılık Bakanlığın yalnızca 83 fonla ilgili veri topladığı ortaya çıkardı. Bakanlığın sınıflandırması esas alınsaydı, sayılar 141'e karşı 170 olurdu. Hatta ademi merkezli, kamu bağlantısı zayıf ve uluslararası kuruluşlarla bağlantılı fonlardan bizim saptadığımız örnekleri de hesaba katarsak fon sayısı 182'ye çıkmaktadır (11 bütçe içi fon iki tarafça da dikkate alınmamıştır).

Fon kurma sıklığında 1984'deki yoğunluğun, izleyen yıllarda bir ölçüde azaldığı görülmektedir. Buradan ANAP'ın fon kurma alışkanlığından vazgeçtiği şeklinde bir sonuca varmak yanıltıcı olacaktır. Ancak 1984'deki hızın bir daha egale edilmesi güçtür. Çünkü bir yandan yeni fon projeleriyle iktidar olan ANAP'ın hızı kesilmiş ve Özal'ın fonlar modeli ana hatlarıyla oluşturulmuş, öbür yandan fon sistemine iç ve dış (IMF-OECD-Dünya Bankası) muhalefet yoğunlaşmıştır. Fon modelinin çektiği tepkilerin yol açtığı bir yeni durum da "fon" adı verilmeyen kamu özel hesaplarının, yani "gizli fonlar" döneminin başlatılmasıdır. Kuruluş mevzuatlarında bankalarda bu amaçla açılacak "hesap" şeklinde tanımlanan bu fonların, fon olmanın bütün özelliklerini taşıdığı açıktır. Kaldı ki, tanımsal özellikleri de tamamen çakışmaktadır, çünkü fon da esasen "belirli amaçlar için oluşturulan kamusal nitelikli bir özel hesap" şeklinden başka bir şey değildir. Demek ki hedef, esas olarak kamuoyunu yanıltmak ve becerilebilirse iç ve dış tepkileri hafifletmektir.

Son bir yıl içinde olağandışı bir hızla çoğalan bu tür hesaplar yürürlük tarihi itibariyle şunlardır:

- Konut Edindirme Yardımı (KEY) Fonu: 1.1.1987 (Bu fon, "Devlet Memurları ve Emeklileri KEY Hesabı" ve "İşçiler ve Emeklileri KEY Hesabı" olmak üzere iki ayrı hesaptan oluşmaktadır).

- Olağanüstü Hal Bölge Valiliği Fonu: 19.7.1987
- Gelişme Yolundaki Ülkelerin Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Çabalarını Destekleme Fonu: 26.12.1987.
- Çalışanların Tasarruflarını Teşvik Fonu: 1.4.1988.
- Eğitim, Gençlik ve Spor Fonu: 1.4.1988.
- Sağlık Fonu: 1.4.1988.

Görüldüğü gibi, 1987 başından bu yana bu tür fonlardan 6 tane kurulmuştur. Daha da ilginç olanı, bunlardan son üçünün bu söyleşimizin yapıldığı tarihten 2 hafta önce aynı gün yürürlüğe girmiş olmasıdır. Ele aldığımız bu dönemde kurulan 9 fonun 6'sının "gizli fon" niteliğinde olması, fon modeline hâkim kılınmak istenen yeni eğilimin ne denli kararlı bir şekilde uygulamaya geçirildiğinin sağlam bir kanıtıdır. Yeni uygulamanın, fon modelinin mevcut sakıncalarına getirdiği ek sakıncalar bulunmaktadır. Bizce bunların en önemlisi, kamu ekonomisinin gerçek büyüklüğünün ve gelir/gider bileşiminin berrak bir şekilde görülmesine yeni engeller örülmesi olacaktır. Siyasal yönetim bu "hesap"ları resmen fon kabul etmediği ve etmek istemeyeceği için, kamu kesimi genel dengesi hesabı içine katmak niyetinde olmayacaktır. Bu tür "kafayı kuma saklama politikaları"nın sonuçta kamu ekonomisinin yönetimini içinden çıkılmaz belirsizliklerle uğraşmaya mahkûm etmesi kaçınılmaz görülmektedir. Nitekim bugün kamu kesimi genel dengesi içinde sadece 11 fon dikkate alınmaktadır (2). Ancak bunlar esas itibarıyla çok büyük fonlar olduğu için, toplam fon kaynaklarının hiç olmazsa üçte ikisini temsil etme nitelikleri bulunmaktadır. Gizli fonlar arttıkça, hesap içine alınan fonların bu temsil niteliğinin de gittikçe azalacağını tahmin etmek güç değildir.

"Gizli fon" sapmasının başlamasına rağmen, fon modelinin doruk noktasına ulaştığını ve hızının kesildiğini-kesilmek zorunda kaldığını-gösteren bir başka gelişme de, 1988 bütçe yılıyla birlikte fon sisteminde bütçeye yoğun aktarmalar döneminin başlamasıdır. Bir iki fon istisnası dışında, fon gelirlerinin % 30'unun bütçeye aktarılması tarzında yeni bir uygulama yürürlüğe sokulmuştur. Bu durum, dış finans çevrelerinin dayatmaları kadar bütçe açıklarının büyümekte olmasıyla yakından ilişkilidir. Elbette fonlardan bütçeye bu kadar önemli kaynak aktarılmasına aniden karar verilebilmesi, aklımıza fonların önemli pozitif bakiyeler verdiğini getirmektedir. Bu değerlendirme, fonların konsolide bütçeleri açısından geçerli değildir. Kamu Ortaklığı Fonu gibi, kaynakların % 81'ini dış ve iç borçlanmadan sağlayan bir fon, tüm fonlar dengesini etkilemekte ve ibreyi negatif bakiyeden yana çevirmektedir. Demek ki fonlardan bu kadar önemli kaynağın çekilebilmesi için fon harcamalarının ciddi ölçülerde kısılabilmesi gerekecektir. Aksi halde fonlardan düşünülen çapta kaynak aktarılması-yasal zaafiyet pahasına- gerçekleştirilemeyecektir.

Bu gelişmeler bize, fon modelinin Altın Çağ'ının sona erdiğini veya artık iniş çizgisine geçtiğini göstermektedir. Bundan böyle bütçe açıkları fonların kaynaklarının her mali yılda daha fazlasına göz dikilmesine yol açacak, bazı sözde "sosyal" fonların işlevleri tamamlanacak (Toplu Konut Fonu gibi), yeniden sıkılaştırılması beklenen ekonomik po-

litikalar alt yapı yatırımlarından kısıntıyı gündeme getirince Kamu Ortaklığı Fonu eskisi kadar kaynak kullanamayacak, siyasal yönetim yeni dış kredi arayışlarında fon ekonomisinin disipline edilmesi "ödünü"nü vermek zorunda kalacaktır, vb. İktidar serbestçe oynayabildiği fon oyuncuğunu giderek elinden kaçırmasına rağmen, fon kurma alışkanlığından ve mevcut fonları korumak ve yenilemekten kolay kolay vazgeçemeyeceği için, kamu maliyesi içinde tümöral bir niteliğe sahip olan bir fon ekonomisine daha uzunca bir süre katlanmak gerekebilecektir.

3. FONLARIN EKONOMİDEKİ YERİ VE ÖZELLİKLERİ

Fonlar 1984 sonrasında kamu maliyesinin ve ekonominin dengelerini kuvvetle etkileyecek bir öneme yükselmişlerdir. Fonların toplam konsolide gelirleri 1986 yılı konsolide bütçe vergi gelirlerinin % 54'ü boyutundadır. Bu büyüklük, 1984'deki duruma kıyasla yaklaşık iki katlık bir önem artışı anlamına da gelmektedir. Demek ki ANAP döneminde artan sadece fonların sayısı ve kurulma sıklığı değildir. Fonların cesametinde de büyük bir sıçrama ortaya çıkmış ve fonlar adeta yavru Hazine durumuna getirilmiştir. Merkez Bankası'nda hesabı tutulan 12 fonda 1984 de toplanan kaynak 474 milyar TL iken, 1986'da hesabı tutulan 19 fonun kaynakları 2 trilyon 426 milyar bulmaktaydı. Tüm fonlarda 1986 da 3,2 trilyon toplanırken, bu rakam 1988 tahmininde 9,1 trilyon olarak öngörülüyor. (Bakınız Tablo I).

TABLO : I

VERGİ GELİRLERİ-BÜTÇE GELİRLERİ-GSMH ve FONLAR

(trilyon TL)

Yıllar	Fon Gelirleri	K.Bütçe Vergi Gelir.	1/2 %	K.Bütçe Top.Gelir.	1/3 %	GSMH	1/4 %
	1	2		3		4	
1986	3,2	5,99	54	7,15	45	39,3	8,1
1987	5,3	9,07	58	10,44	51	58,4	9,1
1988(*)	9,1	14,58	62	16,18	56	103,2	8,8

(*) 1988 yılı rakamları, fonlar için program tahmini, diğerleri için gerçekleşme tahminleridir. 1988 yılı "konsolide bütçe toplam gelirleri" içine fonlardan bütçeye yapılan 1,1 trilyon tutarındaki aktarma, mükerrerliğe yol açmamak için, dahil edilmemiştir.

Fon gelirleri bölü konsolide bütçe gelirleri oranı, 1986'daki % 45'lik yüksek düzeyini dahi hızla aşıyor ve 1988 tahminleri gerçekleşirse, % 56'ya doğru tırmanıyor. GSMH'ya oranla son üç yılda % 8-9'luk paylar alıyor. Oysa merkezi vergi gelirleri ükü % 14-15'lerde geziniyor. Bu veriler, vergi sistemindeki çöküntü ile fon sisteminin gelişmesi arasında sıkı bağların olduğunu gösteriyor. Maliye yönetimi açısından, TBMM'nin bütçe açısından, kamu ekonomisinin şeffaflığı ve sağlıklı yönetilebilmesi açısından

dan patolojik bir durum yaratıldığı anlaşılıyor. Bununla ilgili bazı göstergeler sunabiliriz:

Birinci gösterge; vergi yükü ile toplam vergi yükü arasında büyüyen açıklıktır. 1970'lerde bu iki kavram arasında 2-3 puanlık farklar bulunurken, bugün bu fark 10 puana kadar yükselmiştir. 1987'de % 15,5 olan vergi yükü, fonların ve yerel yönetimlerin vergi niteliğindeki gelirlerini, sosyal güvenlik vergilerini (parafiskal gelirler) de hesaba katıp toplam vergi yükü kavramına geçince % 26'ya ulaşmaktadır (11 fonu hesaba katan resmi verilere göre bu sonuncu oran 1987'de % 24'tür).

İkinci gösterde; kamu gelirleri yükü kavramının gelişmesidir. Bu kavram içine konsolide bütçe, yerel yönetimler ve fonların vergi gelirleri yanında, vergi dışı normal gelirleri, fonların ve KİT'lerin faktör gelirleri katılmakta ve GSMH'ya oranlanmaktadır. Bu mali yükteki gelişme, sadece kamu kesimi genel denge hesaplarına katılan 11 fon üzerinden işlem yapıldığında (1984 için 2 fon, 1985 için 8 fon, 1986 sonrası için 11 fon) şöyle bir seyir izlenmektedir (%):

1983	1984	1985	1986	1987	1988 (tahmin)
22,1	19,7	24,6	29,7	29,0	27,5

Tüm fonlar her yıl için hesaba katılsaydı, 1983'de yaklaşık % 23-24'lük bir ağırlıktan 1987'de % 31-32'lere ulaşılmış olurdu.

Üçüncü gösterge; konsolide bütçe, yerel yönetim bütçeleri ve fon bütçelerinin yani harcama büyüklüklerinin GSMH içindeki payını gösteren toplam kamu harcamaları yüküdür. Tüm fonları kapsadığımızda son üç yıl için şu gelişmeyi elde ederiz (%):

1985	1986	1987
27,5	32,3	34,5

Tüm bu göstergeler, artık sadece bütçe büyüklükleri ile hesap yapmanın mümkün olmadığını ve kamu kesiminin boyutlarının son yıllarda çok hızlı genişletildiğini göstermektedir. Henüz 1985'de yaptığımız yorumlarda, kamu kesiminin ve vergi yükünün boyutlarının çok daraltıldığını ısrarla vurgulayanlardan birisi olarak, üç yıllık gelişmenin öngörmediğimiz kadar genişlemiş bir kamu kesimi yarattığını önemle altını çizerek belirtmek istiyoruz.

XXX

Fonların şimdiye kadar saydıklarımızın dışındaki özelliklerine kısaca değinebiliriz:

- Fonlar hukuksal yapıda, ekonomide ve kamu yönetiminde merkezileşme eğilimlerinin 1980'lere özgü uzantısını oluşturmuşlardır. Denetimden kaçış da bu çerçevede önem kazanmaktadır.
- Fonlar dışı açılımcı politikaların çarpıttığı kaynak tahsisi önceliklerini daha da pekiştiren bir işlev görmektedir.

- Fonlar partileşme sürecini tamamlamadan iktidar olan bir siyasal oluşumun partileşme sürecini hızlandırıcı ve bu amaçla selektif ekonomik rant dağıtım aracı rolünü de üstlenmişlerdir. Siyasal yönetimi destekleyen sermayedarların desteklendiği, aksine davranan kösteklendiği bir havuç/sopa mekanizması fon modeli esprisine ve işleyiş biçimine son derece uygun görülmektedir.
- Fonlar dışa açılmacı ve ihracata yönelmeci politikaların etkin mali teşvik araçları olarak kullanılmaktadır.
- İstikrar programının genel olarak anti-popüler ve anti-sosyal olan sonuçları, popülist görünümlü bir fon uygulamasıyla yumuşatılmakta, hatta tam ters bir görüntü vermede kullanılmaktadırlar.
- Fonlardan, dolaylı vergi etkileri güçlü olduğu için, iç talebi kısımda yararlanmak istenilmektedir.
- Fon sistemiyle, daha önce hiç akla gelmemiş yeni gelir kaynakları yaratıldığı doğru değildir. Fon gelirlerinin büyük bölümü, mevcut vergi gelirleri ve diğer kamu gelirlerinin dönüştürülmesinden elde edilmiştir.

Son söz olarak; Türkiye'nin maliyeci, iktisatçı ve politikacılarının artık "fon ekonomisi"ne yaslanmayan bir kamu maliyesi anlayışı üzerinde de egzersiz yapmaya başlamalarının vaktinin geldiğini belirtmek istiyoruz. Fon ekonomisinin tasfiyesi demek, elbette ayrı ayrı her bir fonun tasfiyesi demek değildir; sadece fonların bugünkü ağırlığının büyük ölçüde yok edilmesidir. Bunun için fonların bütçe büyüklüğüne göre görece öneminin mutlaka % 10'un altına çekilmesi hedeflenmelidir. Bunun kolay bir iş olmadığını, fon gelirlerinin bütçeye aktarılmasını öngören bir yasayla bunun bir günde çözümlenmeyeceğini kavramakta yarar olduğu kanısındayım.

Sabrınıza ve ilginiz için teşekkür ederim.

DİPNOTLAR

- 1) Post Scriptum (P.S.): Anayasa Mahkemesi, 28.1.1988 gün ve 1988/3 sayılı kararıyla bu iki maddeyi iptal etmiştir. (Bkz.: Resmî Gazete, 7.10.1988/19952). Fonlarla ilgili kararda şunlar söylenmektedir:
 "Her ne kadar, Yasaya göre bu denetim, fonların müttekip yıl bütçe tahminleri ve bir önceki yıl faaliyet sonuçları üzerinden yapılacak ise de, bir önceki yıl faaliyet sonuçları yasama organının önüne gelmeden önce Sayıştay ya da Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu gibi bir denetim organının incelenmesinden geçmeyecektir. Fonların faaliyet sonuçları hakkında verilmiş bir rapor ya da uygunluk bildirimini bulunmaktadır (...) Uygulamaya ilgili denetim teknik bir nitelik arzeder. TBMM'nin yapısı, çalışma usulü ve zamanla sınırlılık gibi nedenlerle, fonların müttekip yıl bütçe tahminlerini bir yıl önceki faaliyet sonuçları üzerinden etkin bir biçimde inceleyebilmesi olanaklı değildir." Ancak iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarih, yasal bir boşluk doğmaması için, daha ileri bir tarihe ertelenmiştir.
- 2) 1988 yılı fon dengesi içine alınan fonlarda farklı bir durum ortaya çıkmış ve 11 fon yanında Kamu Ortaklığı Fonu'na bağlanan özelleştirme kapsamındaki Petkim ve Sümerbank ile 1988 yılı Eğitim ve Sağlık Vergisinin bütçede gösterilmeyen kısmı kapsama alınmıştır. Ancak burada kısmen kavranan Eğitim ve Sağlık Fonu'nun istisnai bir konumda olduğunu belirtmek gerekir.